

1 UPPDRAGET

Kommunfullmäktige beslutade den 2 maj 1994, § 45, att anta näringslivsprogram för perioden 1994-1995.

Den 8 oktober 1997, § 250, beslutade kommunstyrelsen för framtagande av en näringslivsstrategi att tillsätta en parlamentarisk arbetsgrupp bestående av

Clas-Åke Sörkvist (C), tillika sammankallande
Alf Jonasson (S)
Lennart Larson (M)
Liselotte Broberg (Fp)
Jan-Erling Olsson (Mp)
Said Olsson (NyD)
Torsten Persson (Kd)

Som utredningsresurser har fungerat Tony Jönsson, Arbetsförmedlingen och Ulf Björkman, kanslichef.

Kommunfullmäktige beslutade den 26 november 1997, § 104, att i ett strategidokument fastställa övergripande målsättningar för Tanums kommun.

I dokumentet formuleras särskilda målsättningar för utveckling av näringslivet och arbetsmarknaden i kommunen.

Dokumentet anger dessutom utvecklingsområdena miljö, turism och kompetensutveckling som områden för kommunala utvecklingsinsatser för att stärka kommunens profil och konkurrensmöjligheter om de framtida arbetstillfällena.

Det framtagna förslaget till näringslivsprogram baserar sig på de i strategidokumentet angivna målsättningarna och utvecklingsområden.

Programmet antogs av kommunfullmäktige den 25 maj 1998 § 41

Under 2001/2002 har näringslivsprogrammet uppdaterats och föreliggande reviderade version godkändes av kommunstyrelsen 2002-03-13

2 SYFTE

Befolkningsutvecklingen i kommunen var under åren 1994-1999 negativ. År 2000 ökade befolkningen med 36 personer. Fortfarande har kommunen ett födelseunderskott medan inflyttningen varit positiv under de senaste åren. För år 2000 var flyttningsöverskottet 104 personer. För en fortsatt positiv utveckling är möjligheter till förvärbete i kommunen en avgörande faktor.

En allt snabbare omvärldsförändring ställer nya krav på människor, företag och organisationer.

Genom Sveriges medlemskap i EU arbetar kommunen och företagen på en mer internationell arena. Nya regioner skapas. Från och med årsskiftet 1998/99 ingår Tanums kommun i den nya regionen Västra Götaland.

Inom näringslivet tillkommer nya företag inom nya branscher. Nya arbetsmetoder och arbetsformer införs i befintliga företag.

Dessa förhållanden innebär förändringar och omstruktureringar av befintliga företag och organisationer.

Företagare, anställda och nya entreprenörer/företagare ställs inför ökade och förändrade krav på utbildning och kompetens.

Kommunens roll är att skapa goda grundförutsättningar för att främja och understödja tillväxten hos företagen i kommunen.

För kommunen gäller det att skapa ett förtroende mellan kommunen och företagen i syfte att bygga upp ett positivt näringslivsklimat, som gynnar utvecklingen av befintliga företag och underlättar start och etablering av nya företag.

Det framtagna näringslivsprogrammet syftar till att åstadkomma en positiv näringslivsutveckling i kommunen genom att samordna kommunens resurser mot uppsatta mål. Ett uppfyllande av målen förutsätter dessutom att kommunen är beredd att samverka med andra parter för att få igång denna utveckling.

3 INLEDNING

3.1 Geografiska förutsättningar

Tanums kommun är en kustkommun i norra Bohuslän. Kommunen är en landsbygdskommun som i norr gränsar till Strömstads kommun och Norge, i öster till Dals-Eds kommun och i söder till Munkedals och Sotenäs kommuner. I väster gränsar kommunen till Skagerrak. Kommunen ligger cirka 15 mil från Göteborg och 18 mil från Oslo.

Kommunen är en landsbygdskommun med många små tätorter som är spridda över en stor yta.

Kommunens centralort är Tanumshede. Andra större tätorter är Grebbestad, Fjällbacka, Hamburgsund, Havstenssund, Rabbalshede och Östad.

Yta 945 km²
Invånare 12 105 (2000-12-31)

Från den 1 januari 1998 bildar Göteborg och Bohus län, Älvsborgs län och Skaraborgs län den nya regionen Västra Götalands län. Tillsammans med 48 andra kommuner ingår Tanums kommun i det nya länet.

3.2 Befolkning

Tanums kommun hade under perioden 1986 till 1993 en stark befolkningstillväxt. Under denna period ökade antalet invånare från 11 400 till 12 400. Åren 1994 till 1999 minskade befolkningen. Minskningen av befolkningen beror på större födelseunderskott än inflyttningsöverskott. Under år 2000 ökade befolkningen med 36 personer och uppgick vid årsskiftet 2000/2001 till 12 105. För 2000 var födelseunderskottet 65 personer och inflyttningsöverskottet 104. Av inflyttade kom 57 personer från utlandet och då främst Norge.

Av kommunens befolkning är cirka 49 procent av befolkningen 45 år eller äldre. Andelen över 65 år är 22 procent.

3.3 Infrastruktur

3.3.1 Kommunikationer

Under våren 2000 färdigställdes Sunningesundsleden med Uddevallabron som innebär att avståndet från Göteborg minskade med 12 km. Hösten 2000 togs även fyrfältsvägen på sträckan Gläborg – Rabbalshede i bruk vilket ytterligare förkortade restiden till Göteborg. Utbyggnaden av E6 till motorväg/ fyrfältsväg genom Bohuslän fortsätter och nästa etapp som startats våren 2001 är mellan Hogdal och Svinesund.

3.3.2 Järnväg

Genom kommunen går Bohusbanan. Järnvägen är en direktförbindelse med bl a Uddevalla och Göteborg. Utredning om framtida användning pågår. Som trafiken idag bedrivs används banan främst för persontrafik.

3.3.3 Flyg

Närmaste flygplats med reguljärt inrikesflyg är Trollhättan, cirka en timmes bilresa från kommunen. Flygplatser för utrikesflyg finns i Göteborg på Landvetter och Säve och i Norge Gardemoen och Rygge. I kommunen vid Anrås, Fjällbacka finns en liten flygplats för sportflygplan.

3.3.4 Hamnar

I samhällena längs med kusten finns ett antal mindre fiske/handelshamnar. Dessutom finns det ett stort antal gästhamnsplatser för fritidsbåtar.

3.3.5 Tele- och datakommunikation

Kommunikationsnätet i kommunen är väl utbyggt. Det pågår en ständig utbyggnad och förbättring av nätet.

Så finns exempelvis i kommunens alla skolorter samt ytterligare ett antal orter ISDN tillgängligt. Inom ramen för ett samarbetsprojekt mellan bl. a Telia och kommunen har tillgång till datakommunikation på minst två Mb/sek i Grebbestad, Fjällbacka och Hamburgsund åstadkommit. I Tanumshede finns tillgång till kapacitet upp till 10 Mb/sek.

Under 2002 kommer beslut att tas om en eventuell mer omfattande utbyggnad av bredband i anslutning till Bredbandsutredningens förslag.

På biblioteken finns tillgång till publika datorer för informationssökning, utbildning, videokonferenser mm.

3.4 Boende

Den vanligaste boendeformen i kommunen är egen villa. I kommunen finns cirka 9 500 småhus. Hälften av dessa ägs av åretruntboende och den andra hälften används som fritidshus.

I kommunen finns cirka 1 350 hyreslägenheter i flerbostadshus. Dessutom finns det ett tiotal bostadsrättsföreningar med bostadsrätter. Det finns ett varierat utbud på småhus i de olika tätorterna. Det finns därför stora möjligheter att välja sitt eget boende.

Framtagning av tomter för boende pågår.

3.5 Barnomsorg och Utbildning

Tanums kommun har en väl utvecklad barnomsorg med förskolor och fritidshem på alla större orter. Därtill finns ett antal familjedaghem spridda i kommunens alla delar. Dessutom finns fem förskolor som drivs i föräldrakooperativ form.

Möjlighet till skolgång finns från förskoleklass till och med år 9. Det finns nybyggda eller nyrenoverade skollokaler i Tanumshede, Grebbestad, Fjällbacka, Hamburgsund, Rabbalshede, Backa och Lur. På Resö finns en friskola.

Gymnasieutbildning äger företrädesvis rum i Strömstad och Uddevalla. För elever på individuella programmet erbjuds utbildning genom Tanums Gymnasieskola.

I kommunen bedrivs dessutom utbildning vid Kommunala vuxenutbildningen och Grebbestads Folkhögskola. Folkhögskolan bedriver utbildning på allmän linje, tre årskurser.

Högskolan Trollhättan-Uddevalla anordnar högskolekurser på distans.

Arbetsförmedlingen och kommunen, inom ramen för Kunskapslyftet, bedriver kompetenshöjande utbildningar.

I kommunen finns dessutom Gerlesborgs konstskola.

Utbildningsnivån i Tanums kommun för åldrarna 16-64 år:

Utbildningsnivå	Kommunen %	Länet %	Riket %	
Grundskola	32	25	24	
Gymnasium <i>högst 2 år</i>	36	33	34	
Gymnasium <i>3 år</i>	11	13	13	
Högre utbildning	19	28	29	
Okänt	1	1	1	
Totalt	100	100	100	(SCB 2000)

3.6 Lärcentrum

Lärcentrum Tanum är det samlade namnet på de frivilliga utbildningsformerna i Tanums kommun som

- Komvux
 - Grundläggande vuxenutbildning på grundskolenivå
 - Gymnasial vuxenutbildning
 - ”Läringsutbildning”/Arbetsplatsförlagd utbildning som sker i samverkan med det lokala näringslivet
- Tanums Gymnasieskola
 - Individuella programmet
 - Läringsutbildningar
- Infoteket

Uppdragsutbildningen

Skräddarsydda utbildningar för företag, förvaltningar etc.

- Utvecklingscentrum

Kommunens arbetsmarknadsåtgärder

- Högskoleutbildning

Utlokaliserade kurser och högskoleutbildning på distans.

På Lärcentrum Tanum går sedan hösten 2001 elva studenter LÄRIS, en unik, utlokaliserad, verksamhetsförlagd lärarutbildning i samarbete mellan elva kommuner och Göteborgs universitet. Utbildningen innebär att studenterna genom hela studietiden studerar på hemmaplan med en arbetsplatsförlagd del på en fadderskola. De har en lokal högskolementor som utbildare tillsammans med ordinarie universitetspersonal.

3.7 Kultur

Kommunen har ett rikt kulturarv att förvalta. Hällristningarna vid Vitlycke tillhör Sveriges största sevärdheter och är sedan 1994 upptagna på FN:s världsarvslista över skyddsvärda objekt. I området vid Vitlycke finns ett nybyggt museum. Finansieringen av byggandet av museet har skett inom ramen för EU. Museet är ett kulturcentrum i norra Bohuslän med hällristningar och kommunikation som teman samt centrum för hällristningsforskning.

I hällristningsområdet vid Underslös finns Tanums Hällristningsmuseum (Scandinavian Society for Prehistoric Art).

Gerlesborgsskolan, som är nordens största fria konstskola, bedriver tvåårig grundläggande konstutbildning samt ettårig påbyggnadsutbildning och ett antal kortkurser. Härutöver bedrivs en omfattande konsertverksamhet och utställningar.

I kommunen finns cirka 60 stycken yrkesverksamma konstnärer. Konstvandring i Ranrike, KVIRR, har på senare år blivit ett allt mer uppskattat arrangemang i samband med påsken.

För kulturutbudet i kommunen fyller ett stort antal föreningar en viktig funktion. Föreningslivet i kommunen är varierat och väl utvecklat och bygger på lokalt engagemang hos människorna i bygden.

Kulturella aktiviteter äger rum i kommunen året runt med kulturveckan och Hornbore Ting som större kulturella aktiviteter i augusti.

Kulturhuset Futura.

Våren 2001 invigdes kulturhuset Futura som förutom Lärcentrum Tanum inrymmer huvudbibliotek och teatersalong.

3.8 Miljö

Tanums kommun med sin varierande natur från hav, kust och skärgård till inland med skogar och sjöar har en rik och varierande miljö med goda livsbetingelser.

Kommunen arbetar långsiktigt inom ramen för Agenda 21 och kommunens egen miljöpolicy med att bevara och utveckla den goda livsmiljön och med att skapa en långsiktig kretsloppsanpassad samhällsutveckling.

Kommunen satsar på projekt för utbyggnad av bioeldade fjärrvärmeanläggningar, förbättrad avloppsrening och effektivare energianvändning.

Inom energiområdet pågår utbyggnad av vindkraftverk i kommunen.

I Bullaren *finns* en kurs- och konferensanläggning, Tingvalls Eko. En plats där människor skall kunna lära sig mer om natur och tillämpad ekologi.

3.9 Fritid och rekreation

Tanums kommun med en stor skärgård, många kustsamhällen och ett varierat inland är en populär turistkommun. Under tre månader varje sommar ökar antalet boende i kommunen till cirka 60 000 personer. Antalet besöksturister är mångdubbelt högre.

Hälften av fastighetsbeståndet i kommunen används för fritidsboende.

Tanums kommun har en välbesökt kust och en av Sveriges vackraste och mest besökta skärgårdar. I kommunen finns drygt 10 gästhamnar med nästan 17 000 gästnätter.

I inlandet finns stora möjligheter till kanotning och vandring på uppmärkta leder. Längs den Blå-Gröna vägen mellan Håby via Hällevadsholm-Vassbotten till Halden i Norge finns en rad sevärdheter.

Kommunen har under senaste 15 åren satsat på en utbyggnad av anläggningar och infrastruktur för turism.

I kommunen finns ett tiotal hotell eller övernattningsställen och mer än 10 campingplatser. Under sommarmånaderna är ett 50-tal restauranger i drift.

För besökare finns det stora möjligheter till upplevelser inom kultur- och miljöområdena. Ett av de största besöksmålen i norra Bohuslän är hållristningarna inom Världsarvsområdet.

I kommunen, söder om Grebbestad, ligger en av västkustens största turistanläggningar, TanumStrand.

I kommunen finns två 18 håls fullängdsgolfbanor samt en 18 håls korthålsbana.

3.10 Mark och lokaler

I samhällena Tanumshede, (*Tanums Näringspark*), Grebbestad, Fjällbacka, Hamburgsund och Östad finns färdigplanerade områden för företagsetableringar. I samhällena finns också kommunala och privata verksamhetslokaler.

3.11 Näringsliv och arbetsmarknad

I Tanums kommun finns cirka 1 500 företag. Den övervägande delen av företagen i kommunen är enmans- eller fåmansföretag med 0-5 anställda. *Det finns 10-12 företag med 50 personer eller fler anställda. De fem största företagen sysselsätter tillsammans nästan 700 personer.*

Den procentuella fördelningen av antalet förvärvsarbetande i kommunen fördelas enligt följande:

	<i>Kommunen</i>	<i>Länet</i>	<i>Riket</i>	
	%	%	%	
Jordbruk, skogsbruk, fiske	5,8	1,6	2,0	
Tillverkning	17,4	22,4	19,2	
Byggverksamhet	7,3	5,3	5,5	
Handel och kommunikationer	16,7	19,2	18,6	
Finansiell verksamhet och företagstjänster	9,9	11,6	12,9	
Utbildning och forskning	6,5	8,0	8,3	
Energiproduktion vattenförsörjning	0,5	0,8	0,9	
Vård och omsorg	19,9	18,6	18,4	
Kulturella tjänster, hotell och restauranger	7,4	5,9	6,6	
Offentlig förvaltning	3,4	4,3	5,4	
Ej specificerad verksamhet	5,3	2,2	2,3	(SCB 1999)

Kommunen har av tradition en stark anknytning till jord- och skogsbruk och fiske.

Tanums kommun tillsammans med Munkedals och Orust kommuner är de mest jordbruksberoende områdena i Bohuslän.

Av antalet sysselsatta inom jordbrukssektorn i Bohuslän är antalet störst i Tanums kommun.

Antalet sysselsatta i kommunen inom denna sektor har minskat från 14 % 1987 till *under* 6 % 1999.

Skogen är en viktig tillgång för näringslivet i Tanum. Denna sektor omsätter 60 mkr per år i form av timmer, massaved och skogsflis. Skogsföretagen som finns i Tanum omsätter totalt cirka 200 mkr och ger cirka 100 årsarbeten.

I Bohuslän finns cirka 1 100 yrkesfiskare. I Tanums kommun finns ca 140 registrerade yrkesfiskare. Detta gör kommunen till fjärde största fiskekommun i landet.

Genom kommunens läge och med tillgång till kust och skärgård finns det goda förutsättningar att utveckla turistnäringen. Turismen gör det möjligt till bl a ett stort serviceutbud inom bland annat detaljhandel, hotell, camping, restaurang m m. Inom turistnäringen finns det drygt 100-talet företag som ger ca 600 årsarbeten i kommunen.

Den offentliga sektorn är en viktig arbetsmarknad för de boende i kommunen. och sysselsätter nästan 30 procent av de förvärvsarbetande i kommunen. 80 procent av de förvärvsarbetande inom den offentliga sektorn är kvinnor. Den största andelen sysselsatta finns inom vårdsektorn.

3.12 Internationalisering

Kommunfullmäktige har 2000-10-23 § 90 antagit
Internationell strategi för Tanums kommun.

Inledning

I takt med ökad handel och större informationsutbyte blir världens stater allt mer beroende av varandra.

Sverige och de svenska näringarna har internationaliserats och beroendet av omvärlden kommer att öka ytterligare i framtiden.

Genom Sveriges medlemskap i EU råder fri rörlighet för personer, kapital, varor och tjänster inom EU.

En ökad integrering har skett mellan länderna i Västeuropa de senaste åren och framtiden kommer också att präglas av ökad integrering, troligtvis med nya medlemsstater från Östeuropa.

Kommunens internationella arbete skall integreras och utgöra en naturlig del av utvecklingen av de kommunala verksamheterna, där varje verksamhet ansvarar för att delta i arbetet.

EU:s del i det internationella arbetet

EU-medlemskapet skall för Tanums kommun innebära dels möjlighet att utveckla kommunen mot uppsatta mål, samt ge det lokala näringslivet nya redskap för utveckling. Medlemskapet skall öka förståelsen för andra kulturer och ge möjlighet att utbyta erfarenheter, utveckla idéer, verksamheter samt projekt inom kommunen eller tillsammans med andra inom EU. De finansieringsmöjligheter som följer med EU-medlemskapet underlättar denna process men är inget mål i sig.

Plattformer för EU- samverkan är bl.a. West Sweden, Gränskommittén men också turistnäringen och näringslivets kontaktnät.

Viktiga inslag är därför att möjliggöra utbyte av kunskap, kultur och värderingar mellan länder och regioner i EU. Det är viktigt att kommunen medverkar i EU-program, inte bara för att få tillgång till ekonomiska resurser, utan också för att få ta del av andra länders kulturer, lösningar och erfarenheter. Denna medverkan skall syfta till en positiv utveckling av kommunen.

Övriga världen

Samarbete och utbyte av kunskap, kultur och värderingar med länder utanför EU, då inte minst med vårt grannland Norge, innebär även stora möjligheter för utveckling av kommunen, dess invånare och det lokala näringslivet

Vision

Kommunen skall genom aktivt arbete bli ett föredöme när det gäller kunskap om andra länders kulturer samt verka för utökade kontakter mellan människor och företag i alla länder.

Mål

- Öka demokratiska inflytandet lokalt, regionalt och internationellt
- Öka förståelsen för andra kulturer
- Öka förståelsen och kunskapen om andra länders sätt att möta olika samhällsfrågor
- Kommunens olika verksamheter skall där det är möjligt, samt där det understödjer verksamhetens utveckling medverka i internationella projekt.
- Genom internationellt arbete skapa kunskap som ökar möjligheterna att möta och påverka framtida utveckling
- Genom internationellt arbete skapa förutsättningar för en positiv näringslivsutveckling

Kompetensbehov

För att aktivt kunna ta del i internationellt arbete krävs kompetens inom områden som språk, kultur, internationella samarbetsfrågor och mötesteknik samt kunskap om EU-program.

Vidare krävs att kommunen utnyttjar befintlig kompetens i regionen och andra kommuner. Det är viktigt att ingå i lämpliga nätverk men också att kommunen själv kan ta initiativ vad gäller kontaktsökning.

Nätverket skall ge kommunen kunskap om

- Hur man utnyttjar samlad kunskap och kompetens
- Ge råd och vägledning vid prioriteringar
- Samarbete om konkreta projekt
- Lämpliga samarbetspartners samt
- Hur, när och var tankar och erfarenheter kan utväxlas och dessutom ge förbättrade möjligheter att sprida information till/från kommun

Kontaktsökning

- Förtroendevalda och anställda skall genom besök såväl inom den egna regionen som andra regioner, både i Sverige och utanför, söka nya kontakter samt ta del av olika EU-program och delta i projekt som bedöms bidra till kommunens utveckling.

Utbildningsplan

- Kommunen och Fyrbodalsnoden skall genomföra ett antal utbildningsinsatser som ger förtroendevalda och anställda nödvändiga kunskaper för internationell samverkan. Sådan utbildning kan gälla projektarbete, kultur, språk, EU:s arbetssätt etc.

Information och delaktighet

- För att sprida information om det internationella arbetet bör massmedia informeras när det gäller större projekt eller andra aktiviteter.
- Det är av värde att kunskap om, samt nytta och möjligheter med internationella arbetet sprids till politiker, anställda och allmänhet.

Sveriges medlemskap i EU och den snabba tekniska utvecklingen har ökat omvärldens påverkan på vad som sker i Tanum. Utvecklingen i kommunerna påverkas allt mer av beslut som fattas i exempelvis Bryssel, USA, Sydostasien.

Investeringar i och utveckling av näringslivet i vår kommun blir allt mer beroende av hur vi kan konkurrera med vår omvärld.

Denna ökade internationalisering och konkurrens utifrån ställer krav på att vi som bor och verkar i kommunen kan "hänga med" den snabba utvecklingen som sker i vår omvärld.

Ökad internationalisering och konkurrens ställer krav på näringsliv och kommun att profilera sig och sina produkter samt hela tiden utveckla sin kompetens.

3.12.1 EU

Sveriges medlemskap i EU har för Tanums kommun inneburit att kommunen fått tillgång till EU:s strukturfonder för regional utveckling och övriga EU-program.

Tanums kommun ingår under åren 2000 – 2005 bland annat i Mål 2 Västra utfasningsområde, Mål 2 Öarna, Interreg, Syftet med målområdena och gemenskapsinitiativen är att med ekonomiska resurser från EU, tillsammans med regionala och lokala resurser, driva lokala projekt för utveckling av näringsliv och sysselsättning i kommunen.

3.12.2 Marknader

Företagens utbud av varor och tjänster riktar sig av tradition mot en regional närmarknad.

Kommunens största företag har sina marknader både på nationell och internationell nivå.

I kommunens närhet finns stora regionala marknader i fyrstadsområdet och Göteborgsregionen. Norges största industriregion som ligger mellan riksgårnsen och Oslo är också en viktig marknad för kommunens företag.

Genom Sveriges medlemskap i EU har tillgången till den internationella marknaden i Europa underlättats.

Den snabba tekniska utvecklingen och en ökad internationalisering medför ökad konkurrens utifrån för företagen i kommunen, men ger också företagen i kommunen möjligheter att agera på nya marknader.

3.13 Aktörer och ansvar

3.13.1 Kommunen

Kommunen har huvudansvaret för hur utvecklings- och näringslivsarbetet bedrivs i kommunen. Inom ramen för den kommunala kompetensen får kommunen vidta åtgärder som på ett allmänt sätt stödjer näringslivet i kommunen.

3.13.2 Västra Götalandsregionen

Västra Götalandsregionen omfattar det nya Västra Götalands län. Inom regionen pågår en försöksverksamhet som innebär bl. a en ändrad ansvarsfördelning. Vissa statliga uppgifter har överförts från länsstyrelsen till den nya regionen och utövas av det nya regionfullmäktige och regionstyrelsen.

Inom näringslivet hanteras den största delen av regionens samlade resurser för näringslivs- och regionutveckling av regionfullmäktige och regionstyrelse.

Västra Götalandsregionen har under 1999 antagit en regional utvecklingsstrategi (RUS). Strategin ska vara en plattform för insatser för att stärka Västra Götaland som en attraktiv region att bo och verka i. Insatserna ska göras av regionen i samverkan med en lång rad andra aktörer och intressenter, t.ex. näringsliv, kommuner, organisationer, skolor och myndigheter.

Regionen ansvarar för statens regionalpolitiska insatser i vilka bland annat ingår att fördela statliga regionala utvecklingsmedel och företagsstöd och att vara medfinansiär i EU-projekt.

3.13.3 Länsstyrelsen

Länsstyrelsens uppgift är främst tillståndsgivning och myndighetsutövning.

3.13.4 Länsarbetsnämnden och arbetsförmedlingen

En av arbetsförmedlingens viktigaste uppgifter är att tillgodose företagens behov av kompetent personal. Länsarbetsnämnden och den lokala arbetsförmedlingen satsar därför stora resurser på utbildning av bl a arbetslösa och att kompetensutveckla företag och anställda.

Dessa arbetsmarknadspolitiska åtgärder syftar till att öka kompetensen och göra människor mer attraktiva ur anställningssynpunkt. Kompetensutveckling är en förutsättning för att näringslivet skall utvecklas.

3.14 Kommunen och näringslivet

Näringslivsfrågor i Tanums kommun hanteras av näringslivsgrupp och näringslivsutvecklare.

Många förfrågningar avser exempelvis tillgång till mark och lokaler, taxor och avgifter, planförhållanden, bygglov m m.

En annan viktig kommunal uppgift är att hålla fortlöpande kontakt med företag och näringsliv för att både ge och ta emot information.

För mer specialinriktad näringslivsservice, såsom exempelvis rådgivning, finansiering, kompetensutveckling, nyföretagande och företagsstöd samverkar kommunen med andra aktörer.

Riktad företagsservice till näringslivet i kommunen lämnas inom ramen för olika EU-projekt, exempelvis Näringslivsresurs Norra Bohuslän (NNB), Landsbygdsutvecklingsprojektet med Hushållningssällskapet.

Andra näringslivsinsatser som utförs är arbetsmarknadspolitiska åtgärder som genomförs av kommunen och arbetsförmedlingen.

För utveckling av näringslivet är kompetensutveckling genom utbildning av arbetslösa, människor med arbete och företag viktig.

Idag bedrivs sådan utbildning av arbetsförmedlingen, den traditionella skolan, kommunala vuxenutbildningen och inom ramen för Kunskapslyftet. Även distanskurser på högskolenivå genomförs lokalt i kommunen.

3.15 Samverkan

Sveriges medlemskap i EU, den ökade internationaliseringen och möjligheten till utveckling, förutsätter att "fler parter" samarbetar med varandra.

För att bättre ta tillvara lokala intressen skapas både inom och utanför Sverige större och mindre regioner.

Ur näringslivssynpunkt är det viktigt att Tanums kommun dels verkar för att utveckla näringslivet i kommunen och dels tillsammans med närliggande kommuner och regionala myndigheter arbetar för att ge regionen norra Bohuslän ökad attraktionskraft och därmed fler arbetstillfällen. Exempel på projekt där kommuner, region och andra myndigheter och organisationer samverkar är Näringslivsresurs Norra Bohuslän (NNB), Landsbygdsutveckling, Företagsforum Tanum, Ung företagsamhet, Innovation Västra Götaland, Stenakademien, Fiskekommunerna m.fl.

Kommunerna i norra Bohuslän har gemensamt och tillsammans med organisationer och näringsliv i ett brett partnerskap arbetat fram Tillväxtavtal "Europas Frestelse". Enligt tillväxtavtalet skall arbetet för att utveckla delregionen norra Bohuslän främst inriktas inom tre åtgärdsområden:

- Tillgänglighet
- Kompetensutveckling
- Näringslivsklimat

4 HANDELINGSPLAN FÖR UTVECKLING AV KOMMUNENS NÄRINGSLIV

4.1 Utgångspunkt

I strategidokumentet för Tanums kommun har kommunen angivit följande kommunövergripande målsättningar för utvecklingen av Tanums kommun som har betydelse för kommunens näringslivsutveckling:

- att genom näringslivs-, utbildnings- och arbetsmarknadsinsatser öka näringslivets konkurrenskraft och tillkomsten av nya företag i syfte att skapa fler arbetstillfällen
- att ta tillvara kommunens naturliga och kulturella resurser för att utveckla kommunens profil
- att ha öppna och goda relationer med näringsliv, medborgare och andra intressenter
- att ha en effektiv och flexibel kommunal förvaltning som i samverkan förmår att ta tillvara möjligheter och möta förändringar
- att verka för en god infrastruktur och bra kommunikationer
- att tillgodose olika behov av service och omvårdnad
- att bevara och utveckla den goda livsmiljön med en långsiktig kretsloppsanpassad samhällsutveckling

För att öka kommunens konkurrensförmågor, attraktionskraft och för att skapa en positiv näringslivsutveckling har Tanums kommun följande utvecklingsområden

- miljö
- turism
- kompetensutveckling
- kommunal service
- kultur

De angivna områdena skall återspeglas och utvecklas i de näringslivsinsatser som kommunen genomför.

4.2 Mål och förutsättningar för näringslivsutveckling

För utvecklingen av näringslivet i Tanums kommun och skapandet av fler sysselsättningstillfällen skall, enligt kommunens strategidokument och Tillväxtavtalet arbetet bedrivs för genomförande av följande mål:

- ◆ Främja utvecklingen av befintliga företag
- ◆ Underlätta företagens konkurrensförmåga
- ◆ Främja etablering och start av nya företag
- ◆ Förbättra företagens tillgång till nya marknader
- ◆ Utveckla och utnyttja kommunens naturliga förutsättningar
- ◆ Utveckla landsbygden
- ◆ Samordning av utbildningsinsatser och arbetsmarknadsåtgärder
- ◆ Kommunal service

4.2.1 Generella förutsättningar

För dessa mål skall gälla

4.2.1.1 Samverkan

Tanums kommun skall samverka med företag, lokala och regionala organisationer för att

- få till stånd ett ökat erfarenhetsutbyte mellan berörda parter
- samordna tillgängliga resurser
- skapa lokala nätverk och regioner

4.2.1.2 EU:s strukturfonder och program

Tanums kommun skall under löpande programperioder delta i EU-finansierade projekt eller själv driva sådana projekt som understödjer uppfyllandet av de angivna målen i näringslivsprogrammet. EU-projekt skall därför samordnas och utgöra en integrerad del av kommunens näringslivsprogram.

4.2.1.3 IT

Tanums kommun skall för utvecklingen av befintliga företag, etablering av nya företag och start av nya företag aktivt arbeta för en utbyggnad och utökat användande av informationsteknologi.

4.3 Strategier för genomförande av målen

4.3.1 Främja utvecklingen av befintliga företag

Tanums kommun skall genom strategisk företagsutveckling medverka till att företagen får möjligheter till

- att vidareutveckla sina produkter och tjänster

- att öka förädlingsgraden för sina produkter
- att ta till sig och använda ny teknik
- att höja sin kompetens
- att skapa utvecklande nätverk
- att kvalitets- och miljöcertifiera sina produkter och tjänster
- att vidareförädla produkter från jordbruk, skogsbruk och fiske

4.3.2 Förbättra företagens konkurrensförmåga

Tanums kommun skall medverka till

- att invånarnas utbildningsnivå höjs
- att företagen *har* tillgång till högskoleutbildning lokalt
- att erbjuda kompetenshöjning till företagsledning och anställda
- att företagen får tillgång till och medverkar i regionala näringslivsanpassade utvecklingsprojekt
- att samarbetet mellan högskola, forskning och näringsliv utökas
- att kommunikationer och infrastruktur byggs ut

4.3.3 Främja etablering och start av nya företag

Tanums kommun skall stimulera etablering och start av nya företag genom

- att erbjuda god lokal företagsservice för företagsetableringar och start av nya företag
- att marknadsföra kommunen utåt
- att bibehålla och utveckla den goda miljön i kommunen för att åstadkomma en god livskvalité
- att skapa en företagskultur av nyföretagaranda och entreprenörskap
- att medvetet stimulera etablering och start av tekniskt- och kunskapsintensiva företag i framtidsbranscher
- att tillhandahålla eller förmedla mark och lokaler
- att vidareförädla produkter från jordbruk, skogsbruk och fiske

4.3.4 Underlätta företagens tillgång till nya marknader

Tanums kommun skall öka företagens tillgång till nya marknader genom

- att understödja företagens deltagande i regionala och internationella nätverk
- att aktivt påverka regionala och nationella myndigheter för att förbättra transportsystem och kommunikationer till kommunen
- att delta i projekt som syftar till att öppna nya marknader för kommunens företag
- att förmedla kontakter mellan regionala, nationella och internationella företagsorganisationer

4.3.5 Utveckla och nyttja kommunens naturliga förutsättningar

Tanums kommun har en varierad natur, en god miljö, ett varierat kulturutbud och en stark turistnäring som grundar sig på kommunens naturliga förutsättningar.

Tanums kommun skall utveckla kommunens naturliga förutsättningar genom

- att stimulera till ett miljöanpassat näringsliv
- att hålla näringslivet informerad om miljöfrågor
- att medverka till etablering och start av miljöföretag
- att tillsammans med enskilda, intresseorganisationer och föreningar utveckla kommunens kulturutbud
- att stimulera till samordning, säsongsförlängning, utveckling av befintliga företag och start samt etablering av nya företag inom turistnäringen.

4.3.6 Utveckla landsbygden

Tanums kommun skall medverka till att landsbygden utvecklas genom

- att företagare och invånare inom hela kommunen får tillgång till bra samhällsservice
- att stimulera och stödja lokala initiativ genom lokalt engagemang
- att regionalt arbeta för utvecklingsresurser till kommunen och regional utjämning
- att arbeta för goda kommunikationer
- att landsbygden får samma förutsättningar att använda ny teknik som tätorter och storstadsområden
- att stimulera vidareförädling av råvaror från jordbruk, skogsbruk och fiske

4.3.7 Samordning av utbildningsinsatser och arbetsmarknadsåtgärder

Alla olika typer av utbildningsinsatser, inom ordinarie skolan, Kommunala vuxenutbildningen, Folkhögskolan, Högskolan, arbetsmarknadsutbildningar, uppdragsutbildningar och lärlingsutbildningar vilka skall syfta till att höja kompetensen och konkurrenskraften hos kommuninvånarna, samordnas med kommunens näringslivssatsning.

4.3.8 Kommunal service

Tanums kommun skall ge kommunal service genom

- att ha en snabb, effektiv och flexibel kommunal förvaltning som tillvaratar möjligheter och kan möta förändringar
- att tillgodose olika behov av service och omvårdnad
- att medverka till att arbetsmarknadsåtgärder anpassas till företagens behov
- att ha hög beredskap när det gäller tillhandahållande av byggklar mark för industri och annan verksamhet
- att ha hög beredskap för planering av tomtmark för boende i attraktiva lägen

5 **AKTIVITETER**

För att uppnå de mål som anges i näringslivsprogrammet måste konkreta åtgärder - aktiviteter - vidtagas.

5.1 **Träffar, information och erfarenhetsutbyte**

Kommunen skall anordna regelbundna allmänna träffar för det lokala näringslivet 1-2 ggr per halvår där kommunen informerar om aktuella frågor.

Kommunen bör också stödja att företagsorganisationer eller grupper av företag ordnar egna träffar för att diskutera frågor.

Träffar mellan kommunen och företag bör också kunna äga rum exempelvis branschvis, geografiskt m. m.

Bred information i form av korta träffar till viktiga grupper företag, köpmän, anställda och kommunanställda.

Erfarenhetsutbyte med ledande personer vilka är fritidsboende i kommunen.

Ta tillvara inflyttade seniorers kunskaper, mentorskap.

Skapa träffpunkter där seniorer kan förmedla kunskap och erfarenhet.

Välkomstbrev med information och inbjudan till träff för nyinflyttade.

De inom kommunens organisation som arbetar med näringslivsfrågor kan via nätverk utbyta erfarenheter med andra kommuner.

5.2 **Företagsbesök**

För de företag som verkar i kommunen är det viktigt att företrädare för kommunen besöker den enskilda företagaren. Besöken ger goda möjligheter till informationsutbyte.

Enskilda företagsbesök kan i vissa fall ersättas med att företrädare för kommunen träffar grupper av företag.

5.3 **Service och rådgivning**

De kommunala förvaltningarna skall ha en hög och effektiv service mot företag.

Kommunen skall ha resurser att ta emot besök och förfrågningar från företagare. Vid kontakter med kommunen skall företagen få en snabb och bra service.

Vid direkt företagsrådgivning om finansiering, affärsrådgivning m. m skall kommunen kunna förmedla kontakter till myndigheter, organisationer och företag som kan lösa dessa frågeställningar.

Aktuell kommunal information skall tillhandahållas i form av broschyrmaterial, hemsida på Internet mm.

Översyn av taxor och avgifter för kommunal service skall ske.

5.4 Nätverk, projektgrupper

Kommunen skall delta i lokala och regionala nätverk och projektgrupper för att åstadkomma samverkan mellan olika intressenter för utveckling av kommunens näringsliv. Exempelvis LRF (Lantbrukarnas Riksförbund), FR (Företagarnas riksorganisation), SVC (Sveriges Västkustfiskares Centralorganisation), Svenskt Näringsliv Fyrbodalen, Svensk Handel, Västsvenska Industri- och Handelskammaren.

Kommunen skall stimulera de lokala företagen till att bilda olika nätverk för exempelvis branscher, marknadsföring, försäljning m m.

5.5 Etableringsfrågor

I kommunen skall finnas resurser för att dels ta hand om företag som ville etablera sig i kommunen och dels för att arbeta med nyetableringsfrågor.

5.6 Samverkan mellan företag

Kommunen skall på företagarnas villkor understödja och ta initiativ till samverkan mellan företag för deltagande vid mässor, upparbetning av nya marknader, marknadsföring m. m.

Arrangera egna mässor i samarbete med näringsliv, lantbruk, fiske, turism, m. m.

5.7 Utbildning, kurser

Kommunen skall arbeta för att öka samverkan mellan olika aktörer på utbildningsidan för att åstadkomma kompetensutveckling.

Utbildningar och kurser skall förläggas i Tanum eller inom regionen norra Bohuslän.

5.8 Tillhandahållande av mark, lokaler och bostäder

Kommunen skall detaljplanera eller ha planberedskap för att kunna erbjuda företagsmark. Utöver nuvarande kommunala bestånd av lokaler kan kommunen under särskilda förutsättningar bygga lokaler.

Kommunen skall kunna förmedla och ge uppgifter om privata lokaler.

Kommunen skall för förmedling av bostäder samarbeta med bostadsföretag och fastighetsmäklare.

5.9 Partnerskap

Det lokala partnerskapet med deltagare från företagsorganisationer, branschföreningar, kommunen, arbetsförmedlingen, representanter för bankväsendet m fl. är till för att öka informationsutbytet mellan näringslivet och kommunen och för att gemensamt arrangera träffar och andra aktiviteter.

5.10 Diverse aktiviteter

Exempel på ytterligare aktiviteter framgår av bilagda exempel på genomförandeprogram samt förslag till genomförande för 2002 antagit av kommunstyrelsen 2002-03-13.

6 GENOMFÖRANDE AV NÄRINGS- PROGRAM OCH ORGANISATION

6.1 Genomförandeprogram

Näringslivsprogrammet skall ses som ett övergripande samlat långsiktigt strategidokument som anger målsättningarna för kommunens arbete med näringslivsfrågor.

Handlingsplanen i Näringslivsprogrammet skall brytas ner i ett konkret genomförandeprogram. I genomförandeprogrammet skall anges de aktiviteter och strategier som skall utföras för att målen skall uppfyllas. Av programmet skall också framgå vem eller vilka aktörer/utförare som har ansvaret för att aktiviteterna utföres och när det skall ske.

För att få en bild över hur näringslivsarbetet fungerar skall uppföljning/ utvärdering ske av programmet.

Framtagandet av det årliga genomförandeprogrammet skall ske i en dialog mellan ansvariga för näringslivsfrågor och kommunstyrelsen.

Genomförandeprogrammets innehåll och utformning beslutas av kommunstyrelsen. Genomförandeprogrammet kan ange åtgärder/aktiviteter både på ett års sikt och för längre tid.

Genomförandeprogrammets ambitionsnivå måste alltid vara relaterad till vilka resurser kommunen är beredd att satsa. Det måste finnas ett realistiskt förhållande mellan ekonomiska och personella resurser samt vad kommunen vill uppnå med sitt genomförandeprogram.

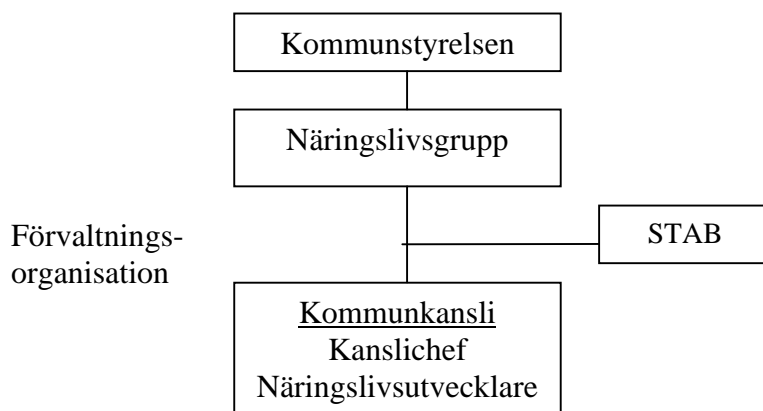
Förslag på aktiviteter och aktörer för genomförandet av handlingsplanen.
Se bilagda tablå (sid 23)

GENOMFÖRANDE AV NÄRINGSLIVSPROGRAMMET

Mål 4.2:	Främja utvecklingen av befintliga företag	Förbättra företagens konkurrensförmåga	Främja etablering och start av nya företag	Underlätta företagens tillgång till nya marknader	Utveckla och nyttja kommunens naturliga förutsättningar	Utveckla landsbygden	Samordning av utbildningsinsatser och arbetsmarknadsåtgärder	Kommunal service
Strategier 4.3:	<ul style="list-style-type: none"> - Vidareutveckling av produkter och tjänster - Öka förädlingsgraden - Användande av ny teknik - Kompetenshöjning - Skapandet av nätverk - Kvalitets- och miljöcertifiering - Vidareförädling inom jordbruk, skogsbruk och fiske 	<ul style="list-style-type: none"> - Höja invånarnas utbildningsnivå - Tillgång till högskoleutbildning lokalt - Kompetenshöjning av företagsledning och anställda - Medverka i utvecklingsprojekt - Ökat samarbete mellan högskola, forskning och näringsliv - Kommunikationer och infrastruktur 	<ul style="list-style-type: none"> - God lokal företagservice - Öka förädlingsgraden - Marknadsföring av kommunen - Bevvara och utveckla god miljö och livskvalité - Skapa kultur av nyföretagaranda och entreprenörskap - Stimulera tekniska och kunskapsintensiva företag - Mark och lokaler - Vidareförädling inom jordbruk, skogsbruk och fiske 	<ul style="list-style-type: none"> - Företagens deltagande i regionala och internationella nätverk - Förbättring av transportsystem och kommunikationer - Projekt för öppnandet av nya marknader - Ge företagen tillgång till elektroniska nätverk och databaser - Förmedla kontakter mellan företagsorganisationer 	<ul style="list-style-type: none"> - Miljöanpassning av näringslivet - Information i miljöfrågor - Etablering och start av miljöföretag - Utveckla kommunens kulturutbud - Utveckling av turistnäringen 	<ul style="list-style-type: none"> - Tillgång till samhällsservice - Stödja lokala initiativ - Regionala utvecklingsresurser till landsbygden - Goda kommunikationer - Användning av ny teknik - Vidareförädling inom jordbruk, skogsbruk och fiske 	<ul style="list-style-type: none"> - Utbildningar Komvux - Folkhögskola - Högskola - Arbetsmarknadsutbildningar - Uppdragsutbildningar - Arbetsmarknadsåtgärder anpassade till företagets behov 	<ul style="list-style-type: none"> - Effektiv och flexibel förvaltning - Tillgodose olika behov av service och omvårdnad - att medverka till att arbetsmarknadsåtgärder anpassas till företagsbehov - beredskap för byggklar mark för industriändamål - planering för tomtmark för boende i attraktiva lägen
Aktivitet (exempel) 5.3:	<ul style="list-style-type: none"> - Mötesplatser, träffar med företag - Företagsbesök - Service, rådgivning - Stödja uppfinningar och innovationer - Deltagande på mässor - Företagsrådgivning - Tematräffar - Utbildningar - Mentorskap - Samverkansprojekt för strategisk företagsutveckling - Arrangera egna mässor - Näringslivsdagar - NNB - Översyn av taxor och avgifter 	<ul style="list-style-type: none"> - Utbildning och kurser lokalt - Examensjobb för högskolestuderande på företag - Inventering av behov, utbildningar mm - Tematräffar - Utbildningsprojekt - Service, rådgivning - NNB - Företagsforum Tanum - Tanums innovationscentrum TIC 	<ul style="list-style-type: none"> - Utarbeta material för marknadsföring - Aktivt marknadsföra kommunen mot utvalda grupper, ex vis fritidsboende, personer som är födda i kommunen - Riktade åtgärder för kvinnligt företagande - Mentorskap - Iordningställande av företagslokaler - Sammanställning av tillgång till mark och lokaler - Service, rådgivning - Ambassadörer - NNB - Översyn av taxor och avgifter 	<ul style="list-style-type: none"> - Deltagande på mässor - Gemensam marknadsföring - Utbildning i IT (Skapandet av nätverk och tillgång till databaser) - Marknadsföring på Internet - Starta projekt om elektronisk handel för företag - Lokal information i samarbete med intresseorganisationer - Påverka regionala och nationella myndigheter mm - Marknadsföring Norge 	<ul style="list-style-type: none"> - Riktat projekt i miljöcertifiering - Förebyggande information i miljöfrågor - Profilering i miljö och kultur i informations-material - Aktivitetspaket inom turismen - Utbildning av guider - Turistkarta - Turistinformation - Driva ett kulturprojekt - Vitlycke 	<ul style="list-style-type: none"> - Bevvara post och pakethantering - Regionalt stöd till start av företag - Enhetlig taxa för IT-stöd i kommunen - Tillhandahålla lokal utvecklingsresurs för landsbygden - Tingvalls Eko - Rättvis teletaxa 	<ul style="list-style-type: none"> - "Ungt företagande" i skolan - Lokal högskoleutbildning - Företagsanpassad utbildning - Utbildning i språk - Lärcentrum - Företagsforum Tanum 	<ul style="list-style-type: none"> - Kontaktpersoner på förvaltningen för att ge näringslivsservice - Effektiv hantering av ärenden - Information om Tanums kommun - Information till de kommunala förvaltningarna i näringslivsfrågor

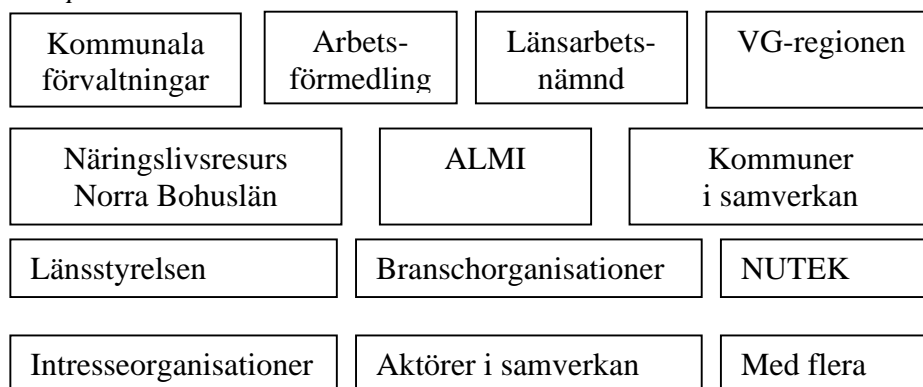
6.2 Organisation

Politiskt organisation

Aktörer/utförare

Exempel

Ansvar för näringslivsfrågor ligger på kommunstyrelsen. Näringslivsgruppen är den politiska organ som löpande arbetar med frågor som rör kommunstyrelsens verksamhet. Näringslivsgruppen är den politiska organ där det pågående näringslivsarbetet förankras, diskuteras och följs upp.

Kommunalråd och ledamöterna i näringslivsgruppen är dessutom resurser för genomförandet av näringslivsprogrammet.

Operativa ansvar för näringslivsfrågor åvilar kommunkansliet. Inom kommunkansliet finns en resurs som näringslivsutvecklare. Näringslivsutvecklaren skall tillsammans med näringslivsgruppen och kommunkansliet svara för genomförandet av näringslivsprogrammet.

Inom kommunens organisation skall inom respektive förvaltning utses en till två handläggare för näringslivsfrågor. Handläggaren blir den person som inom sin förvaltning tar emot förfrågningar och ansökningar rörande företag och näringsliv. Handläggaren skall sedan kunna lotsa "kunden" vidare till andra instanser alternativt till den som är samordningsansvarig för näringslivsfrågor.

För genomförandet av strategier och aktiviteter inom näringslivsprogrammet kan lämnas uppdrag till olika aktörer/utförare. Anlitad aktör ansvarar för att uppgifter genomförs.

BILAGA**Exempel på utformning av ett genomförandeprogram**

Mål	Strategi	Aktiviteter	Ansvarig utförare	När
Främja utvecklingen av befintliga företag	Finansmäkleri Företagsutveckling	- Information i finansieringsfrågor, upprättande av affärsplaner - Företagsanalyser och åtgärdsprogram	Näringslivsresurs Norra Bohuslän (NNB)	2001-2004
Förbättra företagens konkurrensförmåga	Höja invånarnas utbildningsnivå	Uppdragsutbildningar Seminarier, tematräffar	Barn- och utbildningsnämnden Lärcentrum	2001-
Främja etablering och start av nya företag	Mark och lokaler	Iordningställande av företagslokaler Informationsträffar, rådgivning, mentorskap	Kommunstyrelsen NNB	2001 2001-2004
Förbättra företagens tillgång till nya marknader	Projekt för öppnandet av nya marknader	Marknadsföring i Norge	Näringslivsansvarig och näringslivsgruppen	2001 -
Utveckla och nyttja kommunens naturliga förutsättningar	Utveckla besöksnäringen	Marknadsföring av kommunen som ett attraktivt besöksmål året runt	Tanum Turist, Kultur och fritidsförvaltningen Näringslivsansvarig	2001 -
Utveckla landsbygden	Stödja lokala initiativ	Lokal utvecklingsresurs för landsbygden	Hushållnings-Sällskapet	2001 -
Samordning av utbildningsinsatser och arbetsmarknadsåtgärder	Uppdragsutbildning	Lärlingsutbildning, Arbetsplatsförlagd utbildning	Arbetsförmedlingen/Barn- och utbildningsnämnden	2001 -

Uppföljning/utvärdering

Uppföljning/utvärdering skall ske minst en gång per år av varje aktivitet och avrapporteras till kommunstyrelsen i samband med bokslutet.

Samordning

Aktiviteterna skall samordnas med övriga i kommunen pågående projekt och aktiviteter